

HRVATSKA UDRUGA UZGAJIVAČA ŠPORTSKIH KONJA ZAGREB

Članica Svjetske federacije uzgajivača sportskih konja
WBFSH

P R A V I L N I K

O OZNAČAVANJU, OCJENJIVANJU, KLASIRANJU I TESTIRANJU UPORABNE VRIJEDNOSTI HRVATSKIH SPORTSKIH KONJA

I Uvod

Ovim Pravilnikom je regulirano označavanje, ocjenjivanje, klasiranje i ispitivanje uporabne vrijednosti konja proizvedenih u organizaciji i pod kontrolom Udruge. Cilj Pravilnika je objektivizirati kriterije ocjenjivanja i testiranja proizvedenih grla uz brojčano izražavanje postignutih rezultata. Kako bi se povećala točnost procjene uzgojne vrijednosti, sva grla obuhvaćena ovim Pravilnikom moraju biti ocijenjena i testirana na jednak način.

II Označavanje konja

Označavanje konja obavlja se sukladno zakonskim propisima (Pravilnik o identifikaciji i registraciji kopitara, NN 123/2009. Za sva grla u uzgoju izrađuje se detaljna opisna lista, koja udovoljava identifikaciji grla. Za Udruhu, tehničke poslove označavanja konja obavlja HAPIH- <https://www.hapih.hr/> (Ugovor u prilogu).

Selekcijska šifra za uzgoj hrvatskog sportskog konja je 34.

Svako grlo dobiva jedinstveni životni broj kopitara (engl. Unique Equine Life Number, UELN) koji se sastoji od petnaestoznamenastog (15) neponovljivog broja koji se sastoji od pet brojčanih kodova

191 – Kod Republike Hrvatske,

004 – Međunarodni kod Udruge,

34 – Selekcijski kod za Hrvatskog sportskog konja,

00000 – Redni uzgojni broj proizvedenih grla,

xx, zadnja dva broja godine u kojoj je grlo oždrebljeno, npr za 2021. godinu je 21 –

Ovlašteni Preglednik na terenu izrađuje identifikacijski zapisnik kopitara sa svim propadajućim podacima, aplicira transponder (mikrochip), te uzima uzorak za DNK analizu.

III Boje konja i šifre

Šifra	Naziv	Oznaka
10	Alat	A
41	Alati sivac	AS
51	Alati šarac	AŠ
44	Albino	AL
57	Buckskin	BS
14	Crveni kulaš	CK
20	Dorat	D
42	Dorati sivac	DS
52	Dorati šarac	DŠ
15	Izabel	IZ
27	Kulaš	K
59	Medasti sivac	MS
28	Mrki dorat	MD
45	Muhasti sivac	MS
16	Palomino	P
67	Pastrvasti sivac	
58	Perlino	P
66	Prosjedi sivac	
25	Prosjedi svjetli dorat	
26	Prosjedi tamni dorat	
31	Prosjedi vranac	PV
40	Sivac	S
54	Sivi šarac	SŠ
55	Smeđi točkasti šarac	STŠ
64	Svjetli dorati točkasti šarac	
61	Svjetli svjetlogrivi alat	
11	Svjetli alat	SA
21	Svjetli dorat	
60	Svjetlogrivi alat	
50	Šarac	Š
12	Tamni alat	TA
22	Tamni dorat	TD
65	Tamni sivac	
62	Tamni svjetlogrivi alat	
68	Točkasti sivac	
30	Vranac	V
23	Vrani dorat	VD
32	Vrani kulaš	VK
43	Vrani sivac	VS
53	Vrani šarac	VŠ
56	Vrani točkasti šarac	VTŠ

IV Ocjenjivanje grla

Završno ocjenjivanje provodi uzgojna komisija sastavljena od voditelja uzgoja i dodatna 2-4 člana koju imenuje Upravni odbor udruge. Ocjenjivanje se provodi kad grla ulaze u matičnu evidenciju odnosno prilikom provođenja u višu kategoriju što je za mlado grlo u 3. godini starosti, a za odrasla grla kada se uvode u matični uzgoj.

Ocjenu eksterijera i hodova čini 7 pojedinačnih ocjena. Ocjene za pojedino svojstvo od 1-10. Svaki član komisije ocjenjuje konja zasebno, a ocjena za pojedino svojstvo se dobije dijeljenjem sume s brojem ocjenjivača. Konačna ocjena je zbroj pojedinačnih ocjena i te služi za klasiranje grla.

Po obavljenom postupku licenciranja vlasnik pastuha dobiva uzgojnu ispravu o privremenoj podobnosti korištenja pastuha – licencu u rasplodu na vrijeme od godinu dana (jedne pripusne sezone). Trajnu licencu pastuh dobiva **nakon vrednovanja radne sposobnosti**.

Značajke eksterijera:

9.1. Tip:

Prihvatljivo: Tipičan hrvatski športski konj je konj posebno prikladan za jahanje. Svojim interijerom, eksterijerom, kretanjima te prirodnom predispozicijom za skakanje sklon je sportskim rezultatima. Snažne je konstitucije, harmonično građen, dobro razvijenih mišića i dugih linija, izrazito jahači konj mnogostruko iskoristiv. Rasplodni konji moraju imati izražene spolne karakteristike, biti karakterističnog izgleda i držanja, visokog općeg dojma koji se prvenstveno očituje u velikoj izdržljivosti, dobroćudnosti i dugom životnom vijeku.

Neprihvatljivo: preveliki ili premali konji, nerafiniranih, grubih i kratkih linija tijela, neizraženih spolnih karakteristika.

9.2. Glava

Prihvatljivo: mora biti fine grade i suha (bez puno potkožnog tkiva), proporcionalna s tijelom konja, ravne nosne linije, izraženih živahnih očiju, malih stršećih ušiju, izraženih, velikih, pokretljivih nozdrva, pravilnog zubala i općenito plemenitog izgleda.

Neprihvatljivo: glava prevelika naspram veličine tijela, ovčjeg profila, male oči s uskim vidokrugom, spuštene uši, izražene bjeloočnice („puno bijelog u oku“), riblje oko, pogreške zubala.

9.3. Vrat

Prihvatljivo: srednje dugačak, razvijenih mišića, dobro nasaden, skladan, slobodan u području grkljana i okretan spoj glave i vrata (sloboda pokreta). Vrat pod otprilike pravim kutem prema ramenima. Blago zaobljena gornja linija vrata.

Neprihvatljivo: vrat prenisko ili previsoko nasaden, predugačak ili prekratak vrat, nepravilno razvijenih mišića, koji se ne sužava prema vratu, široko tjeme, debeli vrat, labuđi vrat, ovčji vrat.

9.4. Greben

Prihvatljivo: visok, dug i dobro definirani greben koji se stapa s leđima, linija leđa lagano zaobljena iza grebena, greben dobro i bez ulekuća povezan s vratom.

Neprihvatljivo: kratak, ravan, previsok, nagnuti i nenaglašen greben.

9.5. Leđa

Prihvatljivo: srednje duga, široka, sa zaobljenim rebrima, mišićava; spoj - kratak i širok, bez naglašene gladne jame, mišićav i ravan s dobrim prijelazom u sapi. Leđa snažnih pokreta.

Neprihvatljivo: udubljena, izbočena leđa, slabo razvijenih mišića.

9.6. Sapi

Prihvatljivo: blago položene sapi, dugačke, dobro obrasle mišićnom masom, moraju tvoriti dugu polugu za podizanje trupa, gornji izgled može biti zaobljen ili blago rascjepljen.

Neprihvatljivo: previše ravne sapi s visoko nasadenim repom, previše položene sapi.

9.7. Rep

Prihvatljivo: ravno nasaden, ravno nošen, a u slobodnom kretanju nošen srednje visoko do visoko, dobro obrastao zaštitnim dlakama.

Neprihvatljivo: nakrivljen, izdignut rep.

9.8. Dubina i širina konja

Prihvatljivo: pravokutni oblik, dugih nogu, konj velikog okvira i kompaktan sa skladnom gornjom linijom, dobro povezanog vrata, nagnutog ramena, dugačkog gebena, dovoljno dugih leđa, širokih, dobro razvijenih mišića slabinskog dijela. Dugačkih, blago pognutih i mišićavih sapi. Tijelo jasno podijeljeno u trećine. Dovoljno duboka prsa s kompaktnim bokovima.

Neprihvatljivo: kratko tijelo, kratkih nogu, jako dugačka ili kratka leđa, nagnuta leđa prema naprijed ili nazad, kratke, ravne ili previsoke sapi, visoko nasaden rep; uska prsa.

9.9. Rameni zglobovi

Prihvatljivo: dugačka, nagnuta ramena, duga i koso položena plećka. Rameni zglobovi moraju biti razmaknuti, dobro povezani mišićima, a laktovi moraju biti "otvoreni".

Neprihvatljivo: okomita plećka, slabo razvijeni mišići plećke.

9.10. Prednje noge

Prihvatljivo: gledano sa strane okomica koja polazi iz centra lakatnog zgloba dijeli podlakticu, karpus te cjevanicu na jednake polovine te dodiruje tlo neposredno uz

pete. Gledano sprijeda, prednje noge su paralelne. Mišići nogu su dobro razvijeni, zglobovi jasno definirani, kičice elastične i srednje dugačke. Kut kičica i tla paralelan s kutem dorzalnog kopitnog zida i iznosi 45-50°. Kopita čvrsta, simetričnog oblika i kuteva te veličine proporcionalne veličini konja.

Neprihvatljivo: slabo razvijeni mišići prednjih nogu, svi nepravilni stavovi prednjih nogu (ispružen, podvučen, uvučen, klecav, širok, uzak, razmaknut, zbližen, bačvast, x stav, izvrnuto kopito, uvrnuto kopito). Slabo definirani zglobovi, promjene na kostima, zglobovima i tetivama; kratke ili preduge kičice; pretjerano položene ili strme kičice; nepravilni oblici kopita poput štulastog kopita, strmog kopita, uskog, tupog, širokog kopita te niskih peta.

9.11. Stražnje noge

Prihvatljivo: Gledano sa strane okomica koja polazi iz sjedne kvrge dodiruje cjevanicu u stražnjem rubu. Gledano od straga okomica iz sjedne kvrge dijeli skočni zglob, stražnje cjevanice, kičice te kopita u dva jednaka dijela. Čisti, jasno definirani zglobovi, elastične kičice srednje dužine; kut kičice prema tlu oko 50-55°. Kut skočnog zgloba između 155 i 165°.

Neprihvatljivo: svi nepravilni stavovi nogu (širok, uzak, razmaknut, zbližen, bačvast, x stav, kravlji, izvrnuto, uvrnuto kopito); ravne stražnje noge s kutem skočnih zglobova >170°; mekane kičice, predugačke kičice, promjene na zglobovima, tetivama i kostima.

9.12. Kretanje:

Hodovi konja moraju biti pravilni, dugački, izdašni, energični i brzi.

Pravilnost kretnji:

Prihvatljivo: ravne kretnje s pravilnim položajem nogu gledano kako sprijeda tako s traga.

Neprihvatljivo: svi nepravilni hodovi (uvrtanje, veslanje, pletenje)

9.13. Korak

Prihvatljivo: Korak mora biti dugačak, ispruženih prednjih nogu i s izraženim prekoračenjem traga sa zadnjim nogama, pravilnog ritma, 4 takta.

Neprihvatljivo: aritmičan, nepravilan, kratak, krut, nedostatak snage i energije.

9.14. Kas

Prihvatljivo: konj se promptno kreće, pravilnim ritmom (2 takta). Kas izražajan, dugačak, lebdeći, elastičan, živahan i energičan s naglašenim potiskom stražnjih nogu, izražena sloboda ramena.

Neprihvatljivo: kas slabog ritma, kratak, slabog impulsa.

9.15. Kenter

Prihvatljivo: pravilan ritam (3 takta), izražen impuls, elastičnost, dužina koraka, balans, koraci zaokruženi te pokretani polugom stražnjih nogu s energičnim prebacivanjem impulsa na prednje noge, jasan pokret prema gore, stražnje noge

angažirane ispred sredine težišta konja. Galop izdašan, velikih i visokih skokova, elastičan i stabilan.

Neprihvatljivo: slabi ritam, kratkin neelastični koraci, slabog impulsa, nepravilnog redosljeda koraka. Kruta leđa u kretanju s težištem prema prednjim nogama.

9.16. Skakanje

Prihvatljivo: pažljiva i pametna procjena skoka, pribranost, čisto prikupljanje, brzi odskok, brzo savijanje nogu, leđa u luku s istaknutim grebenom i zaobljenim vratom i otvorenim stražnjim nogama (uzražen „bascule“). Održan protok kretanja i ritam kentera prije i nakon skoka.

Neprihvatljivo: nedostatak talenta, nekontrolirani i neodlučan skok bez ritma, spuštene noge, izravnat, napet vrat preko skoka, ravna, napeta leđa.

9.17. Interijer

Prihvatljivo: inteligentan konj, dobrog karaktera (jednostavan za rukovanje, senzibilan), dobroćudan, dobrog temperamenta (stabilan, smiren, pažljiv), željan rada (dobro uči, odvažan, marljiv). Konj koji je u stanju iskoristiti svoje predispozicije eksterijera i interijera za ostvarenje maksimuma svojih potencijala u sportu.

Neprihvatljivo: loš karakter, težak temperament, slaba skolonst performansi, mane ponašanja.

9.18. Sklonost jahanju

Prihvatljivo: konj koji dobro prihvaća žvalu, spreman i pozoran na komande, surađuje s jahačem, omogućava jahaču ugodan položaj na konju. Konj se kreće u prirodnoj ravnoteži, s izraženom akcijom stražnjih nogu, mekanih leđa. Izražena ritmičnost, gipkost pokreta te dobar kontakt s jahačem.

Neprihvatljivo: kretanje bez ritma, prekomjerna težina na prednjem trupu, ukočena leđa, težak temperament.

9.19. Zdravlje:

Prihvatljivo: izdržljiv i zdrav konj, dobre performanse, nezahtjevan za držanje.

Neprihvatljivo: prenosive bolesti, nosioci nasljednih mana, mane ponašanja te patološka stanja koja smanjuju pogodnost za rasplod i/ili korištenje konja u jahanju.

Prilikom ocjenjivanja grla prve četiri ocjene (1-4) čine skupnu OCJENU EKSTERIJERA, koja se dobije podjelom zbroja ocjena sa 4. Na isti način se dobije zbirna komisijska ocjena eksterijera.

Ocjene 5-7 čine zbirnu ocjenu HODOVA. Zbroj pojedinačnih ocjena se dijeli sa tri, te se dobije skupna ocjena hodova.

Ocjena 8 čini skakanje koje, odnosno ocjenu slobodnog skoka. Slobodni skokovi izvode se u zatvorenom ili ograđenom prostoru uz ogradu. Izvodi se predskok i skok. Slobodne skokove ocjenjuje cijela komisija. Prilikom ocjenjivanja skakanja pažnja se posvećuje stilu skakanja, volji za skakanjem, mogućnosti skoka u visinu i ponašanju prilikom skakanja. Zbroj pojedinačnih ocjena članova komisije podijeli se s brojem ocjenjivača i dobije se ocjena za skakanje.

VAŽNO!

Pastuh može biti odabran za rasplod ako je dobio prosječnu ocjenu 3 kriterija (A Eksterijer, B Hodovi, C Skakanje) najmanje 7,5. i ako je ocjena za Tip najmanje 7.

Opisni izraz pojedinih ocjena je sljedeći:

- 1 -potpuno neupotrebljiv
- 2 - nepodoban za uzgoj
- 3 - nedovoljan
- 4 - manjkav
- 5 - dovoljan
- 6 – zadovoljavajući
- 7 – prilično dobro
- 8 - dobro
- 9 - vrlo dobro
- 10-potpuno-odlično

V. Klasiranje konja

Konji se klasiraju u 4 uzgojne klase prema postignutim ocjenama. Klase se upisuju u matičnu evidenciju koja ima trajnu vrijednost. Promjena klase se može naknadno izvršiti ako grlo u korištenju bitno odstupa od početne klase. Klase se upisuju i na izvadak iz matične knjige i to pojedinačne ocjene i njihov zbroj.

- 1. ELITA 55 i više**
- 2. IA 50-54**
- 3. I 40-49**
- 4. II manje od 40**

Minimalna visina za pastuhe je 162 cm.

VI. Vrednovanje radne sposobnosti grla

Vrednovanje radne sposobnosti grla u pravilu se provodi s 4 godine starosti. Ispitivati se mogu mladi (najmanje 3 godine) i stariji pastusi ovisno o broju pastuha za ocjenjivanje.

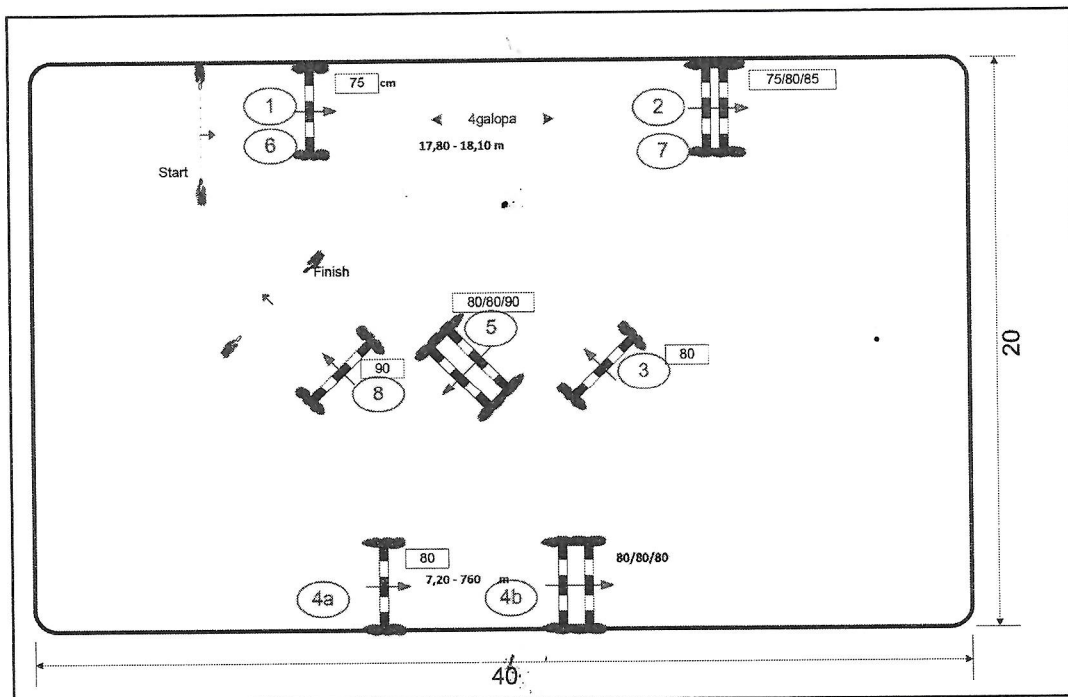
Ocjenjivanje uporabne vrijednosti pastuha vrši se komisijski. Komisiju sačinjavaju voditelj uzgoja, dva suca i dva jahača (minimalno S3 ili D3 prema važećoj kategorizaciji HKS-a). Svakoga konja jašu oba jahača. Komisiju imenuje Upravni odbor Udruge.

Vrednovanje se provodi u manježu, oprema je dozvoljena prema važećem pravilniku HKS-a:

(https://www.konjickisavez.hr/Content/Documents/PREPONE_PRAVILNIK_2023_promjene_7.pdf) te se njezina ispravnost provjerava od strane ispitne komisije.

Ocjene svih dijelova ispita kreću se u vrijednosti 1 do 10 u cijelim brojevima. Za svaku ispitivanu značajku suma pojedinačnih ocjena dijeli se s brojem ocjenjivača. Konačni zbroj daje brojčanu vrijednost radne sposobnosti ocjenjivanog grla i služi za dobivanje trajne licence pastuha.

1. OPHODLJIVOST I PODOBNOST ZA RAD: Ocjenjuje se karakter, ćud, ponašanje i privrženost pastuha za vrijeme pripreme i rada. Ocjenjuje se pojahivanje, zagrijavanje, i ponašanje konja pod jahačem.
(Ocjena 1-10)
2. OCJENA HODOVA: Ocjenjuje se hod, kas i kenter pod jahačem. Konja jašu oba jahača, članovi komisije promatraju konja u radu sa svih strana. U svim načinima kretanja treba provesti vrijeme od oko 3 minute. Ocjene daju svih 5 članova komisije i to za svaku vrstu kretanja posebno.
(Ocjena 3x1-10)
3. DRESURA: Ispit se izvodi u dresurskom jahalištu i to prema pravilniku HKS dresurni test E1 . Ocjenu daju svi članovi komisije, konja jašu oba jahača. Kod ocjenjivanja prati se izvršavanje postavljenog zadatka, kretanje, poslušnost, stil, elegancija i dr.
Ocjena 1-10 – imajući na umu dob konja koji se ocjenjuje
4. SKAKANJE PREPONA: Test se izvodi u skakalištu na 8 prepona prema slici parkura ispod.
Konje jašu jahači i individualno ocjenjuju sklonost skakanju, a komisija sa strane ocjenjuje volju za skakanje, temperament i stil skakanja, pogreške i ukupno ponašanje.
(Ocjena 1-10) imajući na umu dob konja koji se ocjenjuje

5. OPĆI DOJAM: Na kraju ispita komisija donosi opću ocjenu za svakog pastuha po postignutim rezultatima i po subjektivnom dojmu.
(Ocjena 1-10)

UKUPNA OCJENA:

- 1) 1-10
- 2) 3X(1-10)
- 3) 1-10
- 4) 1-10
- 5) 1-10

UKUPNO: 7-70*

*za rasplodnog pastuha minimlana ocjena radne sposobnosti 70%; niti jedan pojedinačn aocjena ne smije biti niža od 5.

Završno se izrađuje ispitni izvještaj s rangom pastuha po svojstvima i ukupno koji se objavljuju u godišnjem izvještaju Udruge.

Voditelj uzgoja

Izv. prof. dr. sc. Nika Brkljača Bottegaro, DECVSMR

Križevci, 01. 09. 2023.